Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
НН інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для самостійної роботи студентів
з навчальної дисципліни
ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Суми – 2021

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
НН інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для самостійної роботи студентів
з навчальної дисципліни
ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Суми – 2021

УДК 378.041:[349.2+349.3](072.057.875)
М 54

Рекомендовано Вченою радою Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка
(протокол №3 від 22 жовтня 2021 року)

Рецензенти:

А. М. Кучук – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права та МВП СумДПУ імені А.С. Макаренка

С. В. Мирославський – кандидат юридичних наук, доцент, адвокат, керуючий партнер

М54 Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Трудове право та право соціального забезпечення». / Укладач О.П. Клипа. – Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. – 20 с.

Методичні рекомендації містять передмову, основні критерії оцінювання знань студентів тематичний план дисципліни, мету дисципліни, плани тематичних практичних занять, практичні завдання, перелік питань для підготовки до екзамену, рекомендовану літературу.

УДК 378.041:[349.2+349.3](072.057.875)

© О.П.Клипа, 2021
© СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА..... 4
ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ..... 5
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ «ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»..... 6
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ..... 7
ЗМІСТ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»..... 8
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»..... 16
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА..... 19

ПЕРЕДМОВА

Право на працю є одним з найважливіших конституційних прав громадян України. Реалізація цього права, а також рівень соціально-економічного розвитку держави залежить, перш за все, від ефективності правового регулювання суспільних відносин, що виникають у сфері праці. Перші нормативні акти, що регулюють питання тривалості робочого часу, часу відпочинку, оплати праці, були прийняті ще в 19 столітті, в епоху промислових революцій. Саме тоді були закладені основи однієї з найскладніших галузей права - трудового права.

Безперечно, трудове право та право соціального забезпечення є невід'ємним елементом системи національного права та національного законодавства який регулює трудові відносини та тісно пов'язані з ними, а також відносини, що виникають у сфері соціального обслуговування та забезпечення громадян.

На сучасному етапі розбудови України як правової та соціальної держави національне трудове та соціальне законодавство спрямоване, насамперед, на досягнення компромісу, заснованого на переговорах, посередництві та співробітництві, що, в свою чергу, має відіграти вирішальну роль у становленні та піднесенні вітчизняної економіки, зростанню правової свідомості населення, стримуванні відтоку кваліфікованих кадрів, зниженню рівня безробіття, зростання рівня соціальної захищеності населення. Саме за допомогою права держава створює механізм, спрямований на взаємне врахування інтересів сторін-учасників трудових відносин та механізм реалізації соціальних гарантій.

Мета та завдання вивчення дисципліни «Трудове право та право соціального забезпечення»:

- Ознайомлення студентів з понятійно-категоріальним апаратом трудового права та права соціального забезпечення.
- Підвищення рівня правової активності та свідомості студентів.
- Вироблення у студентів навичок правового вирішення питань, що виникають у сфері трудової діяльності.
- Ознайомлення студентів з нормативною базою, яка регулює суспільні відносини, що виникають в сфері трудового права та права соціального забезпечення.
- Ознайомлення студентів з основними трудовими правами працівників та роботодавця і способами їх захисту, а також з основними трудовими обов'язками сторін трудових правовідносин.
- Вироблення у студентів вміння та навиків систематизувати та аналізувати вивчений матеріал.

Трудове право та право соціального забезпечення тісно пов'язане з конституційним правом, цивільним правом, теорією держави і права та іншими навчальними дисциплінами та науками.

ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Протягом семестру студенти вивчають 3 модулі з дисципліни. Модулі складаються із змістових модулів. Після виконання кожного модуля (лекції, практичні заняття) здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи, що включає тестування та розв'язок практичних завдань. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали завдання для самостійної роботи, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються. Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюється за 100-бальною системою за 3 модулі.

Студент, який в результаті поточного оцінювання та підсумкового контролю за модулем отримав більше 60 балів, має право не складати залік (іспит) з дисципліни. У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модулі студент має також право відмовитися від складання заліку (іспиту). У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент (ка) хоче поліпшити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати залік (іспит). Студент, який в результаті підсумкового оцінювання за модулем отримав менше 60 балів зобов'язаний складати залік (іспит) з дисципліни. У разі, якщо відповіді студента під час заліку оцінені менше ніж у 60 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку. При цьому результати поточного контролю не враховуються.

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за такою шкалою Шкала оцінювання: національна та ECTS:

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

- контроль за виконання модульних завдань (письмові контрольні роботи, тестові завдання, практичні завдання);
- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;
- контроль індивідуальної (самостійної) роботи.

Якщо студент відвідав менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів. Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді письмової роботи, який оцінюється у межах від 1 до 50 балів.

Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості. Оцінювання індивідуальної (самостійної роботи) здійснюється у межах 20 балів за підготовку рефератів, наукових робіт, участь в наукових конференціях, підготовку науково-дослідницьких статей та їх озвучення, опрацювання наукових статей та першоджерел, участь в олімпіадах та конкурсах.

Оцінювання активності під час аудиторних занять здійснюється у межах 30 балів:

30-25 балів – відвідано не менше 90% лабораторних та практичних занять та отримано оцінки «добре», «дуже добре» «відмінно»;

25-17 балів – відвідано не менше 75% лабораторних та практичних занять та отримано оцінки «добре», «дуже добре», «відмінно»;

17- 10 балів – відвідано не менше 60% лабораторних та практичних занять та отримано оцінки «задовільно», «добре», «дуже добре», «відмінно»;

до 10 балів – відвідано не менше 50% лабораторних та практичних занять та отримано оцінки «задовільно», «добре», «дуже добре».

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ «ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»

Змістові модулі та теми
Змістовий модуль І
Тема 1. Трудове право як галузь права України.
Тема 2. Колективний договір.
Тема 3. Трудовий договір.
Тема 4. Припинення трудового договору.

Змістовий модуль II
Тема 5. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку. Тема 6. Оплата праці та юридична відповідальність за трудовим правом. Тема 7. Правове регулювання охорони праці.
Змістовий модуль III
Тема 8.Трудові конфлікти та порядок їх вирішення. Тема 9. Правова організація зайнятості та працевлаштування.
Змістовий модуль IV
Тема 10. Соціальне обслуговування і пільги в системі соціального забезпечення. Тема 11. Соціальні допомоги: у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, по безробіттю, у зв'язку з материнством, батьківством і дитинством, інші соціальні допомоги. Тема 12. Пенсійне забезпечення: за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника, за вислугою років, соціальна пенсія.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Лекція є головною ланкою дидактичного циклу навчання. Головна мета лекції - формування фундаментальної основи для подальшого засвоєння навчального матеріалу.

Вивчення дисципліни починається з вступної лекції, в якій викладач знайомить слухачів з метою і завданнями дисципліни, її значенням та місцем в системі навчальних дисциплін. Далі дається загальний огляд курсу, визначається його значення для практичної майбутньої роботи студентів.

Викладач знайомить студентів із загальною методикою роботи над курсом, дає характеристику підручників і навчальних посібників, знайомить з обов'язковим списком літератури, розповідає про вимоги допуску до заліку/екзамену.

В процесі прослуховування лекції досить важливим аспектом є вміння студентів конспектувати найбільш вагомі положення теоретичного матеріалу. Конспект допомагає уважніше слухати, краще запам'ятовувати в процесі запису, забезпечує наявність опорних матеріалів при підготовці до практичних занять, заліку/екзамену.

В кінці вивчення дисципліни проводиться консультація, в якій зазначаються всі теоретичні положення курсу, роз'яснюються питання, при вивченні яких у студентів виникли труднощі.

ЗМІСТ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Тема 1. Трудове право як галузь права України.

Поняття трудового права. Предмет і метод правового регулювання. Принципи трудового права. Функції трудового права. Джерела трудового права. Система трудового права як галузі права. Сфера дії норм трудового права. Характеристика трудового законодавства. Трудові правовідносини. Суб'єкти трудових правовідносин.

Питання для самоконтролю.

1. Що таке трудове право?
2. Що називають функціями трудового права?
3. Назвіть специфічні функції трудового права?
4. Що таке система трудового права?
5. Що в себе включає система галузі трудового права?
6. Дайте визначення складовим системи трудового права.
7. Які суспільні відносини регулюються трудовим правом?
8. Що є джерелом трудового права України?
9. Що таке система джерел трудового права?
10. Що належить до предмета трудового права?
11. В чому полягає специфіка методу трудового права?
12. Зміст та значення функцій трудового права.

Теми рефератів.

1. Поняття та види джерел трудового права.
2. Принципи трудового права як керівні засади галузі національного права.

Ключові поняття: трудове право, функції трудового права, предмет трудового права, метод трудового права, джерела трудового права, система трудового права.

Тема 2. Колективний договір.

Поняття колективного договору та його роль у забезпеченні трудових відносин. Сторони колективного договору та сфера його укладення. Зміст і структура колективного договору. Чинність колективного договору в часі і просторі. Порядок укладення і підписання колективного договору. Контроль за виконанням колективного договору та відповідальність за його порушення і невиконання.

Питання для самоконтролю.

1. Поняття колективного договору.
2. Сфера укладення колективного договору.
3. Порядок прийняття і строки дії колективного договору.
4. Зміст колективного договору.
5. Зобов'язальні умови колективного договору.
6. Нормативні умови колективного договору.
7. Інформативні умови колективного договору.
8. Чинність колективного договору в часі і просторі.
9. Порядок укладення і підписання колективного договору.
10. Контроль та відповідальність за неналежне виконання умов колективного договору.

Теми рефератів.

1. Зміст колективного договору як визначальні положення документу.
2. Відповідальність за неналежне виконання умов колективного договору.

Ключові поняття: колективний договір, зміст колективного договору, умови колективного договору, нормативні умови, інформативні умови, структура колективного договору.

Тема 3. Трудовий договір.

Поняття і сторони трудового договору. Види трудового договору. Контракт як особлива форма трудового договору. Порядок укладення трудового договору. Випробування при прийнятті на роботу. Переведення працівників. Зміна істотних умов праці. Переміщення.

Питання для самоконтролю.

1. Поняття та види трудового договору.
2. В чому полягає особливість контракту?
3. Зміст та ознаки контракту?
4. Який порядок укладення трудового договору?
5. Які види умов трудового договору?
6. Назвіть коло осіб, кому не може бути встановлено випробування при прийнятті на роботу.
7. Переведення та переміщення працівників. В чому полягає принципова різниця?
8. Які наслідки зміни істотних умов праці?
9. Сумісництво та суміщення. В чому полягає принципова різниця?

Теми рефератів.

1. Контракт як особлива форма трудового договору.
2. Зміст та умови трудового договору.

Ключові поняття: трудовий договір, зміст трудового договору, умови трудового договору, контракт, переведення, переміщення, сумісництво, суміщення, випробування, істотні умови.

Тема 4. Припинення трудового договору.

Правові підстави припинення трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Участь профспілок у розірванні трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Розірвання трудового договору у зв'язку зі змінами в організації виробництва і праці у тому числі ліквідації, реорганізації, банкрутства або перепрофілювання підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників. Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Додаткові підстави для розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу з окремими категоріями працюючих за певних умов. Правове регулювання процесу відсторонення працівника від роботи. Оформлення звільнення, виплата вихідної допомоги. Трудові книжки працівників.

Питання для самоконтролю.

1. Які правові підстави припинення трудового договору?
2. Юридичні факти як підстави припинення трудового договору.
3. Чи діє принцип рівності сторін при розірванні трудового договору?
4. Підстави та умови відсторонення працівника від роботи?
5. Порядок розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.

Теми рефератів.

1. Припинення трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу як один із видів дисциплінарної відповідальності.
2. Припинення трудового договору за статтею 40 Кодексу законів про працю України.

Ключові поняття: припинення трудового договору, ініціатива власника, розірвання трудового договору, припинення трудового договору, відсторонення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ

Тема 5. Правове регулювання робочого часу та часу відпочинку.

Робочий час та його види. Режим робочого часу. Порядок встановлення та обмеження щодо нічних та надурочних робіт. Поняття і види часу відпочинку: перерви, вихідні, святкові та неробочі дні. Поняття, види та тривалість відпусток. Порядок надання та оплати відпусток.

Питання для самоконтролю.

1. Поняття та ознаки робочого часу.
2. Правове регулювання робочого часу нормальної тривалості.
3. Скорочений робочий час та неповний робочий час.
4. Що слід розуміти під ненормованим та перерваним робочим часом?
5. Режим робочого часу: поняття і види.
6. Поняття та види часу відпочинку.
7. Поняття та ознаки відпустки. Види відпусток.

Теми рефератів.

1. Режими робочого часу.
2. Час відпочинку та його види.

Ключові поняття: робочий час, час відпочинку, відпустка, заробітна плата, ненормований робочий час, перерваний робочий час, святкові, неробочі дні.

Тема 6. Оплата праці та юридична відповідальність за трудовим правом.

Правове регулювання оплати праці. Види регулювання оплати праці. Юридична відповідальність за трудовим правом України: загальна характеристика та підстави. Трудова дисципліна, порядок застосування заохочень і стягнень. Матеріальна відповідальність працівників: види і порядок застосування.

Питання для самоконтролю.

1. Оплата праці в Україні: поняття, умови та гарантії.
2. Методи регулювання оплати праці в Україні.
3. Поняття та структура заробітної плати.
4. Відповідальність за недотримання законодавства про оплату праці.
5. Поняття трудової дисципліни.
6. Види стягнень та заохочень.
7. Порядок застосування відповідальності працівників.

Теми рефератів.

1. Оплата праці в Україні: засади та порядок її здійснення.
2. Відповідальність роботодавця за заподіяну шкоду працівнику.

Ключові поняття: оплата праці, гарантії, стягнення, заохочення, трудова дисципліна, юридична відповідальність у трудовому праві, структура заробітної плати.

Тема 7. Правове регулювання охорони праці.

Охорона праці та її правове забезпечення. Загальні гарантії прав працівників на охорону праці. Особливості правового регулювання праці жінок. Особливості правового регулювання праці молоді. Організація охорони праці на підприємствах, в установах, організаціях.

Питання для самоконтролю.

1. Поняття охорони праці.
2. Зміст та гарантії в сфері охорони праці.
3. В чому полягають обов'язки роботодавця щодо забезпеченню безпечних та належних умов праці?
4. Хто здійснює державне управління та нагляд за охороною праці?.
5. Порядок притягнення до відповідальності за недотримання законодавства про охорону праці.
6. В чому полягають особливості правового регулювання праці незахищених категорій населення?

Теми рефератів.

1. Нещасні випадки на підприємстві: облік, розслідування, відповідальність.
2. Особливості правового регулювання праці неповнолітніх.

Ключові поняття: охорона праці, гарантії охорони праці, нагляд за охороною праці, законодавство про охорону праці, нещасний випадок, праця неповнолітніх.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІІ

Тема 8.Трудові конфлікти та порядок їх вирішення.

Поняття, класифікація трудових спорів та органи, що їх розглядають. Розгляд трудових спорів у комісіях з трудових спорів (КТС). Розгляд трудових спорів у місцевих судах. Поновлення на роботі та оплата за вимушений прогул. Порядок вирішення колективних трудових спорів. Правове регулювання проведення страйків.

Питання для самоконтролю.

1. Поняття та види, причини виникнення індивідуальних трудових спорів.
2. Види способів вирішення індивідуальних трудових спорів.
3. Який порядок судового розгляду та вирішення індивідуальних трудових спорів?

4. Поняття та види, причини виникнення колективних трудових спорів (конфліктів).
5. Який порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)?
6. Поняття страйку.

Теми рефератів.

1. Індивідуальні трудові спори: коло суб'єктів, межі відповідальності.
2. Колективні трудові спори: коло суб'єктів, межі відповідальності.

Ключові поняття: індивідуальні трудові спори, колективні трудові спори (конфлікти), комісії з трудових спорів, поновлення на роботі, вимушений прогул, страйк.

Тема 9. Правова організація зайнятості та працевлаштування.

Правове регулювання забезпечення залучення громадян України у сферу трудової діяльності. Гарантії права на працю. Інститут працевлаштування та забезпечення зайнятості. Правовий статус безробітного. Обов'язки осіб, які шукають роботу, та безробітних. Порядок виплати допомоги з безробіття.

Питання для самоконтролю.

1. Поняття зайнятості в Україні.
2. Охарактеризуйте міст та визначіть коло суб'єктів зайнятості в Україні.
3. Поняття безробітного та його правовий статус.
4. Допомоги по безробіттю: поняття та порядок призначення.
5. Зайнятість та працевлаштування. Порівняйте два поняття.
6. Виокреміть обов'язки осіб, які шукають роботу, та безробітних.
7. Правове регулювання гарантій права на працю.

Теми рефератів.

1. Правовий статус безробітного в Україні.
2. Правове регулювання зайнятості та працевлаштування.

Ключові поняття: зайнятість населення, працевлаштування, безробітний, гарантії права на працю, сфера трудової діяльності, допомога по безробіттю.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV

Тема 10. Соціальне обслуговування і пільги в системі соціального забезпечення.

Поняття та характеристика соціального обслуговування. Реабілітація, освіта й забезпечення зайнятості людей з обмеженими можливостями. Соціальне обслуговування в домашніх умовах та в спеціальних установах. Соціальне обслуговування дітей. Оплата соціального обслуговування

в спеціальних установах для дітей. Порядок оплати соціального обслуговування. Коло суб'єктів, які користуються безплатним соціальним обслуговуванням. Соціальні пільги, їх принципова відмінність від соціального обслуговування. Класифікація соціальних пільг. Незахищені категорії громадян, які користуються соціальними пільгами.

Питання для самоконтролю.

1. Дайте визначення поняттю «соціальне обслуговування».
2. Які види соціальне обслуговування?
3. В чому полягає соціальне обслуговування дітей?
4. Порядок оплати соціального обслуговування.
5. Коло осіб, які користуються безплатним соціальним обслуговуванням.
6. Поняття соціальних пільг, їх види, порядок призначення.

Теми рефератів.

1. Соціальне обслуговування: поняття, види, здійснення.
2. Соціальне обслуговування в домашніх умовах та у спеціальних установах.

Ключові поняття: соціальне обслуговування, соціальні пільги, порядок оплати соціального обслуговування, незахищені категорії громадян, безплатне соціальне обслуговування.

Тема 11. Соціальні допомоги: у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, по безробіттю, у зв'язку з материнством, батьківством і дитинством, інші соціальні допомоги.

Поняття та види допомоги із соціального забезпечення. Відмінність соціальних допомоги від інших виплат соціального забезпечення. Класифікація соціальної допомоги, порядок призначення і визначення її розміру. Категорії громадян, які мають право на отримання допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю. Правові підстави виплати допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю та її розміри. Категорії громадян, які мають право на отримання допомоги по безробіттю. Поняття допомоги по безробіттю, її розміри та порядок нарахування. Соціальне забезпечення та допомога у зв'язку з вагітністю і пологами. Одноразова допомога в разі народження дитини, її розмір, порядок призначення й виплати. Допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Допомога на дітей, щодо яких встановлено опіку чи піклування. Інші види допомоги сім'ям з дітьми. Соціальна допомога військовослужбовцям та членам їх сімей. Види одноразової соціальної допомоги.

Питання для самоконтролю.

1. Дайте визначення поняттю «соціальна допомога».
2. Види соціальної допомоги.
3. Визначіть категорії громадян, які мають право на отримання допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.
4. Визначіть категорії громадян, які мають право на отримання допомоги по безробіттю.
5. Соціальне забезпечення та допомога у зв'язку з вагітністю і пологами.
6. Соціальна допомога військовослужбовцям та членам їх сімей.

Теми рефератів.

1. Одноразова допомога в разі народження дитини, її розмір, порядок призначення й виплати поняття, порядок надання.
2. Одноразова допомога вимушеним переселенцям: поняття, порядок надання.

Ключові поняття: соціальна допомога, соціальні виплати, одноразова допомога, соціальна допомога військовослужбовцям, допомога у зв'язку з вагітністю і пологами.

Тема 12. Пенсійне забезпечення: за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника, за вислугою років, соціальна пенсія.

Поняття пенсії. Класифікація пенсій. Місце пенсійного забезпечення в системі загальнообов'язкового державного страхування. Поняття недержавного пенсійного забезпечення: порядок, умови. Поняття пенсії за віком. Особливості пенсії за віком, її види. Пенсія за віком на загальних підставах. Пенсія за віком у зв'язку з особливими умовами праці. Поняття пенсії з інвалідності. Пенсія у зв'язку з утратою годувальника на загальних підставах. Пенсія за вислугу років: умови її призначення.

Питання для самоконтролю.

1. Дайте визначення поняттю «пенсійне забезпечення».
2. Якими нормативно-правовими актами регулюється пенсійне забезпечення?
3. Види пенсій.
4. В чому полягає недержавне пенсійне забезпечення?
5. Загальні засади виплати державної пенсії.

Теми рефератів.

1. Дострокова пенсія за віком і пенсія за віком у разі неповного загального трудового стажу як спосіб соціального забезпечення.
2. Призначення пенсії у зв'язку з втратою годувальника.

Ключові поняття: пенсія, пенсійне забезпечення, загальнообов'язкове державне страхування, пенсія за віком, пенсія у зв'язку з утратою годувальника, пенсія за вислугу років.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»

1. Конституційне закріплення права на працю. Гарантії реалізації.
2. Поняття та предмет трудового права.
3. Особливості методу трудового права.
4. Джерела трудового права: поняття та види.
5. Загальне та спеціальне законодавство про працю.
6. Значення рішень Конституційного Суду України, постанов Пленуму Верховного Суду України в регулюванні трудових відносин.
7. Поняття і класифікація суб'єктів трудового права. Їх правовий статус.
8. Поняття та ознаки трудових правовідносин.
9. Види трудових правовідносин.
10. Профспілки як суб'єкт у сфері соціально-трудових відносин.
11. Договірне регулювання соціально-трудових відносин.
12. Право громадян на працю. Закріплення в національному законодавстві та міжнародних правових актах.
13. Поняття трудового договору. Відмінність від цивільно-правових угод, пов'язаних з працею.
14. Трудовий договір: поняття та умови, встановлені законодавством, угодою сторін.
15. Істотні умови праці: їх поняття, порядок зміни і правові наслідки.
16. Правове значення випробування при прийнятті на роботу.
17. Контракт як особлива форма трудового договору. Сфера його застосування.
18. Гарантії трудових прав працівників при укладенні, зміні та припиненні трудового договору.
19. Сумісництво та його відмінності від суміщення професій та заміни тимчасово відсутнього працівника.
20. Правове регулювання праці сезонних та тимчасових працівників.
21. Переведення: поняття та види.
22. Переміщення: поняття та відмінності від переведення на іншу роботу.
23. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника.
24. Припинення трудового договору.

25. Розірвання трудового договору з ініціативи осіб, які не є стороною трудового договору.
26. Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу з підстав, пов’язаних з винними діями працівника.
27. Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу з підстав, не пов’язаних з винними діями працівника.
28. Розірвання трудового договору у разі змін в організації виробництва і праці.
29. Додаткові підстави розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу з окремими категоріями працівників за певних умов.
30. Відсторонення: поняття та відмінності від розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.
31. Порядок надання профспілковим органом попередньої згоди на розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу.
32. Трудова книжка працівника: зміст та порядок її оформлення.
33. Розрахунок у разі звільненні. Відповідальність власника за порушення строків.
34. Робочий час: поняття та види.
35. Правове регулювання службових відряджень.
36. Відпустки: поняття, види, порядок надання.
37. Відпустка без збереження заробітної плати, що надається працівникові в обов’язковому порядку.
38. Правове регулювання оплата праці.
39. Поняття заробітної плати.
40. Методи регулювання заробітної плати.
41. Гарантії та компенсації у разі переїзду на роботу в іншу місцевість.
42. Дисципліна праці та правові засоби її забезпечення.
43. Порядок застосування стягнення за порушення трудової дисципліни. Оскарження.
44. Особливості притягнення до дисциплінарної.
45. Матеріальна відповідальності працівників: підстави та умови.
46. Повна матеріальна відповідальність на підставі договору працівника з власником.
47. Індивідуальна та колективна матеріальна відповідальність.

48. Поняття та правове регулювання охорони праці.
49. Здійснення державного нагляду за охороною праці на підприємствах, в установах, організаціях.
50. Пільги для працівників, які поєднують роботу з навчанням.
51. Поняття трудових спорів. Види.
52. Порядок розгляду індивідуальних трудових спорів..
53. Колективні трудові спори: предмет, сторони, момент виникнення.
54. Порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів).
55. Страйк і порядок його проведення. Відповідальність за незаконний страйк.
56. Праця жінок: особливості правового регулювання.
57. Праця неповнолітніх: особливості правового регулювання.
58. Конституційні засади права соціального забезпечення в Україні.
59. Поняття та види джерел права соціального забезпечення.
60. Система пенсійного забезпечення в Україні.
61. Система недержавного пенсійного забезпечення.
62. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні.
63. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням.
64. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття.
65. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.
66. Соціальне обслуговування як форма соціального забезпечення.
67. Прожитковий мінімум та інші державні соціальні стандарти.
68. Види пенсійних виплат і соціальних послуг відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».
69. Поняття пенсій. Класифікація.
70. Пенсійний фонд України та його функції.
71. Пенсії за вислугу років: суб'єкти, умови, порядок призначення.
72. Пенсії за вислугу років державним службовцям, суддям, працівникам прокуратури.
73. Поняття людей з обмеженими можливостями.
74. Пенсії у разі втрати годувальника відповідно до Закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

75. Порядок призначення та виплати пенсій.
76. Порядок і умови перерахунку пенсій.
77. Види соціальних послуг і порядок їх надання.
78. Види та загальна характеристика державних допомог.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України. – К.: Юрінком, 1996. №30.- 154с.
2. Кодекс законів про працю України. – К.Вид.Дім "Ін.Юре", 2003. – 244 с. (зі змін. та доп.).
3. Постанова № 18 від 26 жовтня 1995 року «Про внесення змін і доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України № 9 від 6 листопада 1992 року «Про практику розгляду судами трудових спорів».
4. Науково-практичний коментар до законодавства України про працю /. Стичинський Б.С, Зуб І.В., Ротань В.Г.. // Вид. 8-ме, доп. та перероб. – К.: Вид-во А.С.К., 2007.
5. Болотіна Н.Б. Трудове право України: Підруч. / Вид. 4-те, стер. – К.: Вікар, 2006. – 725 с.
6. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту України: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005. – 615 с.
7. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. – К.: Олан, 2004. – 312 с.
8. Гевел О. Про умови роботи за сумісництвом // Право України. – 2007. - №1. – 684 с.
9. 9.Єрьоменко В. Правові форми реалізації громадянами права на працю // Право України. – 2009. - №5. – 616 с.
10. Тубелець І. Порядок укладення трудового договору (контракту) // Праця і зарплата. - 2009. - № 18. – 128 с.
11. Охорона праці: європейські і міжнародні стандарти та законодавство України (порівняльний аналіз) : у 2 т. – Х. ; К., 2006. – Т. 1. – 713 с.

Методичне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»

Укладач: КЛИПА Олена Павлівна

Відповідальний за випуск *О.Ю. Кудріна*
Комп'ютерна верстка *О.Л. Суріна*

Підп. до друку 22.10.2021.
Формат 60×84/16. Гарнітура Cambria.
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 1,16.
Ум. фарб.-відб. 1,16. Обл.-вид. арк. 0,80.
Тираж 50 пр. Вид №43.

Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка
40002. м. Суми, вул. Роменська, 87
Свідоцтво ДК № 231 від 02.11.2000 р.

Виготовлювач:
ФОП Цьома С.П. 40002, м. Суми, вул. Роменська, 100.
Тел.: 066-293-34-29.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
Серія ДК, № 5050 від 23.02.2016.